UNDERVISNINGSFORLØB:

ULIGHED OG FATTIGDOM I DANMARK

Undervisningsforløbet ”Ulighed og fattigdom i Danmark”

Undervisningsforløbet ”Ulighed og fattigdom” er det tredje undervisningsforløb på samfundsfags c-niveau, som er udarbejdet i sammenhæng med Luk Samfundet Op! 4.udgave. Før arbejdet med dette forløb har eleverne først arbejdet med grundforløbstemaet ”Ung i en Corona-tid” eller ”Ligestilling mellem kønnene”. Dernæst har de arbejdet med temaet medborgerskab og demokrati. Det betyder, at eleverne bl.a. har stiftet bekendtskab med de politiske ideologier og fordelings- og værdipolitik, som er særlig relevant for dette forløb.

Varighed:
10 moduler af 90 minutter.

Faglige mål:
- Anvende og kombinere viden og kundskaber fra fagets discipliner til at redegøre for aktuelle samfundsmæssige problemer og diskutere løsninger herpå.
- Anvende viden, begreber og faglige sammenhænge fra kernestoffet til at forklare og diskutere samfundsmæssige problemer.
- Undersøge sammenhænge mellem relevante baggrundsvariable og sociale og kulturelle mønstre.
- Formulere samfundsfaglige spørgsmål og indsamle, kritisk vurdere og anvende forskellige materialetyper til at dokumentere faglige sammenhænge.
- Formidle indholdet i enkle modeller, tabeller og diagrammer med brug af digitale hjælpemidler.
- Formidle faglige sammenhænge på fagets taksonomiske niveauer med anvendelse af faglige begreber.
- Argumentere for egne synspunkter på et fagligt grundlag og indgå i en faglig dialog.

Kernestof:
Sociologi
- Sociale og kulturelle forskelle

Politologi
- Politiske ideologier

Metoder
- Kvantitativ og kvalitativ metode

Materialer:
- Kapitel 4 i Luk Samfundet Op! 4.udgave, af Peter Brøndum & Thor Banke Hansen, Forlaget Columbus 2021.
- Afsnit 1 i DR-dokumentaren ”Syg forskel” omhandlende forskelle i sundhed imellem to geografiske områder i Ålborg (Hasseris og Ålborg øst).
- Forskellige artikler og statistiker og uddrage fra rapporter (se nedenfor).

Kort beskrivelse af undervisningsforløbet:
Undervisningsforløbet ”Ulighed og fattigdom” bygger ovenpå grundforløbet ”Ung i en Corona-tid”, hvor eleverne bl.a. blev introduceret til noget af det *kernestof,* som også vil stå centralt i dette forløb. Det drejer sig eksempelvis om de *politiske ideologier*. Derfor vil eleverne i dette forløb ikke skulle gennemgå ideologierne grundigt, men snarere repetere og forsøge at anvende deres ideologiske viden på temaet om ulighed og fattigdom.

Selvom omdrejningspunktet for forløbet specielt vil handle om levevilkår og social ulighed, så starter forløbet ud med, at eleverne stifter bekendtskab med forskellige måder, hvorpå vi i samfundsfag forsøger at finde ud af ligheder og forskelle i den danske befolkning. Det gør vi bl.a. ved at gruppere befolkningen i forskellige *livsformer* eller ved at undersøge og inddele den danske befolkning i forskellige *livsstile* bl.a. ved brug af Minervamodellen.

Fra viden om livsformer og livsstile bevæger vi os ind i temaets centrale omdrejningspunkt, nemlig ulighed og fattigdom i Danmark. Eleverne styrker i forløbet deres evne til at kende forskel på eksempelvis ulighed (social og økonomisk) og fattigdom i Danmark, og de styrker deres muligheder for at kunne redegøre for den tidsmæssige udvikling i henholdsvis uligheden og fattigdommen i Danmark. Desuden er det ambitionen at styrke elevernes evne til at kunne træde ind i en faglig diskussion om, hvorfor både økonomisk og social ulighed og fattigdom opstår, og hvad vi kan gøre for at reducere den, såfremt vi finder udviklingen negativ (læs: bliver for stor). Foruden begreberne ulighed og fattigdom vil eleverne også blive introduceret til en række centrale sociologiske begreber som fx social mobilitet, social arv, social marginalisering, social stratificering, mønsterbryder, ligesom de vil stifte bekendtskab med henholdsvis Pierre Bourdieus teori (kapital, habitus og felt) og Basil Bernsteins sprogkodeteori. Teorier, som det er ambitionen, at de skal forsøge at bringe i anvendelse i forhold til at kunne deltage i en diskussion og evt. komme med forslag til, hvad der kan gøres for at ændre på uligheds- og fattigdomsudviklingen i Danmark.

Modul	**Indhold**	**Lektier og materialer**
1	Fokus i dagens undervisning vil være på Thomas Højrups livsformsanalyse (den selvstændige livsform, lønarbejderlivsformen og karrielivsformen) **1. sekvens:** Modulet tager afsæt i de sider, som eleverne har læst til dagens modul, og derfor starter modulet med en fællessamtale mellem lærer og elever, som holder fokus på: Hvad handler Thomas Højrups **livsformsanalyse** om? Eleverne kan benytte *hjælpeark 1* til at skrive deres noter i. - Hvad bygger Højrups livsformsanalyse på? - Hvad kendetegner lønmodtager-livsformen? - Hvad kendetegner den selvstændige livsform? - Hvad kendetegner karrierelivsformen? - Hvorfor er en af Højrups centrale pointer, at det kan være vanskeligt for en person, der lever i en bestemt livsform, at forstå de to andre livsformer? - Kunne I finde ud af, hvilke livsform(er) som jeres forældre eller bedsteforældre passer bedst på? Hvorfor mener I det (eleverne skal kunne begrunde deres svar)? **2. sekvens:** Gruppearbejde: **Gæt en livsform**. Eleverne skal i grupper læse og diskutere de tre livsformer, som præsenteres i tekstboks 4.1. I den forbindelse kan de igen benytte *hjælpeark 1*. Foruden deres arbejde med at bestemme livsformerne skal de også undersøge, hvilke jobs der er de mest populære i Danmark. - Hvilke livsformer præsenteres i for i tekstboks 4.1? Husk at begrunde jeres svar med brug af viden om livsformer. - Hvilke jobs er de mest populære i Danmark, og hvorfor tror I, at det er netop disse jobs? Dette lidt ældre link kan bruges (hvis det fortsat virker), ellers må man selv/eleverne indhente informationer om, hvilke jobs som danskerne synes, er de mest	**Lektie:** Eleverne læser til dette modul s.81-83 (frem til afsnit 4.2 om livsstile) i Luk Samfundet Op! 4.udgave. Eleverne overvejer til dette modul, hvilken af Thomas Højrups tre livsform(er) som deres forældre og bedsteforældre ligner. De skal notere det ned inden dette modul.

	interessante. Forsøg at bruge viden om livsformer til at begrunde populariteten i visse job. https://fagbladet3f.dk/nyheder/90609a69734348edb05cd904610cf6a1-20160510-se-de-mest-attraktive-job **3. sekvens:** Fælles læsning i klassen af afsnit 4.2 omhandlende **livsstilsanalyse.** Eleverne tager noter til det, de læser - brug gerne *hjælpeark* 2 - Hvad menes med begrebet livsstil? - Hvorfor er livsstil vigtigt i den tid (det senmoderne samfund), som vi lever i lige nu? - Hvad bruger vi den såkaldte Minervamodel til? - Hvad menes med segmentering? - I minervamodellen finder vi segmenter som materialistiske, idealistiske, traditionelle og moderne - derudover er der også fire farve-grupperinger. Det er det rosa segment, det violette segment, det blå segment og det grønne segment. Hvordan skal vi forstå denne segmentering i modellen? Lav en kort opsamling, hvor eleverne præsenterer deres svar på ovenstående spørgsmål. I forbindelse med opsamlingen kunne man med fordel også se den korte video med Henrik Dahl (LA), der sætter ord på, hvad Minervamodellen handler om. Videoen findes på www.luksamfundetop.dk **4. og sidste sekvens**: Herefter svarer eleverne på det såkaldte Gallups-kompas, som er livsstilssegmentering, der i høj grad baserer sig på Minervamodellen. Kompasset er en række spørgsmål, som eleverne skal svare på, og slutteligt får de en bestemmelse af, hvilket segment de selv hører til. Lad eleverne præsentere deres analyser for hinanden i par (evt. læse det slutsvar op, som de får). Det kan også være sjovt at tegne Minervamodellen op på tavlen/white board, og så bede eleverne om, hvis de er med på den, at skrive deres navne ind i det felt/segment, som undersøgelsen har placeret dem i.	
2	Fokus i dagens undervisning: Minervamodellen (repetition), livsstile, forbrug og forbrugeradfærd, men også samtale om, hvordan vi kan undersøge befolkningen - og hvordan de metoder og måder, vi stiller spørgsmål på, har afgørende betydning for, hvilke svar og resultater vi får. **1. sekvens:** Fælles kort repetition af, hvad forskellen er på kvantitativ og kvalitativ metode (berørt i grundforløbet), og hvad det lige var, Minervamodellen handlede om. Dernæst en kortere dialog i klassen om, hvilke data vi kan benytte os af, når vi inddeler befolkningen i forskellige segmenter (eleverne kan her huske på de spørgsmål, som de blev stillet i Gallups-kompas-spørgeundersøgelsen i forrige modul. **2. sekvens**: Dernæst vises i klassen de to reklamer "Alt det vi deler 1" og "Alt det vi deler 2" fra TV2 (link er vedhæftet nedenfor). https://www.youtube.com/watch?v=B3_52CULpJg https://www.youtube.com/watch?v=1Zam5HcJWcU&ab_channel=TV2PLAYTV2PLAY Kort opsamling med klassen efter at de to videoer er blevet afspillet. Følgende spørgsmål kan stilles: - Hvad er det centrale omdrejningspunkt i de to reklamer? - Hvilken metode eller metoder er brugt til at få de svar, som vi præsenteres for i videoerne?	**Lektie:** Læs **s.** 26-27 igen om kvantitativ og kvalitativ metode - og kig endnu engang på figur 4.2: Minervamodellen, i Luk Samfundet Op! 4.udgave.

	- Hvordan bliver vi, ved at se de to videoer, opmærksomme på, hvor stor betydning de spørgsmål, som vi stiller til befolkningen (vores genstandsfelt), har for vores undersøgelsesresultater og dermed for de opfattelser og de fordomme, vi kan have af hinanden? - Kunne man have lavet en video, der ville vise et andet billede af de mennesker, som vi ser i de to reklamevideoer, som TV2 har lavet? **3. sekvens:** Her vises den satiriske video fra P3 "Alt det lort vi deler" - her kan man stille nedenstående spørgsmål: https://youtu.be/FcUtHfV6p6I - Hvad viser denne video - er der et budskab? - Hvordan er denne video forskellig fra de to videoer fra TV2? - Tror I, at denne video har samme målgruppe(r) eller retter sig mod de samme segmenter som de to reklamevideoer fra TV2? - Hvilken metode eller metoder er i spil i videoen? **4. sekvens:** "Ram din målgruppe og sælg dit produkt". Med viden om livsstile og markedsføringstricks skal eleverne i grupper arbejde med at sælge et produkt via en digital platform. Alt dette foregår via www.handlerummet.dk . Sekvensen starter med at lærere og elever i fællesskab ser intro-videoen, og dernæst inddeles eleverne i de grupper, som de skal arbejde i, i resten af dette og det næste modul. Det er vigtigt i forbindelse med introduktionen, at eleverne gøres opmærksomme på den række af videoer, som knytter sig til de forskellige "trin", som de skal igennem for at nå frem til, hvordan de vil sælge deres produkt. Videoerne findes ved at klikke på de små pile i den højre side af billedet på hjemmesiden.	
3	Fokus i dagens modul er elevernes arbejde med "Ram din målgruppe og sælg dit produkt" på www.handlerum.dk . Eleverne skal bruge halvdelen af tiden i dette modul til at gøre deres arbejde færdigt, og den resterende del af tiden skal gå med: - At grupperne kort præsenterer valg af produkt, valg af målgruppe, valg af markedsføringsstrategi osv. Det er vigtigt, at eleverne i deres præsentationer lægger vægt på, hvorfor de har foretaget deres valg (faglige begrundelser) og ikke blot på, hvad de har gjort. - Diskuter gerne afslutningsvis, hvad eleverne synes, der fungerede godt og mindre godt ved dette "mini-mini-projektarbejde", og meget gerne, om de oplever at have fået en bedre forståelse for livsstilsanalysen og brugen af Minervamodellen.	**Lektie:** Arbejd derhjemme videre med mini-projektet.
4	Fokus i dette modul vil være på henholdsvis den franske sociolog Pierre Bourdieus teori og den engelsk sprogforsker Basil Bersteins teori. **1. sekvens**. Dagens modul starter med elev- og lærer-samtale om de svar, som eleverne er nået frem til i forbindelse med deres Tjek-på-lektien spørgsmål, som de har svaret på i forbindelse med lektielæsningen. I forbindelse med gennemgangen af tjek-på-lektien spørgsmål kan det være en god idé at benytte sig af figuren med både kapitaler, habitus og felt (eleverne kan benytte sig af hjælpeark 3). - Hvad mener Pierre Bourdieu med begrebet habitus? - Hvad mener Pierre Bourdieu med begrebet kapital? - Hvilke forskellige kapitaler findes der? - Hvad mener Pierre Bourdieu med begrebet felt?	**Lektie:** Læs afsnit 4.3 om Pierre Bourdieu i Luk Samfundet Op! 4.udgave (s.86-89) og se introduktionsvideoen omhandlende Pierre Bourdieus teori på www.luksamfundetop.dk Eleverne besvarer forud for timen tjek-på-lektien spørgsmål.

2. sekvens. Fælles læsning af Basil Bernsteins sprogkodeteori (afsnit 4.4 i bogen) - brug gerne hjælpeark:

- Hvad forsøger Bernstein at forklare med sin sprogkodeteori?
- Hvad menes med den udvidede sprogkode?
- Hvad menes med den simple sprogkode?

Kort opsamling på de tre spørgsmål til Bernsteins sprogkodeteori. I forbindelse med opsamlingen kan det være en god idé at spørge eleverne, om de kan komme med konkrete eksempler på oplevelser fra deres eget liv, hvor Bernsteins teoretiske forklaringer synes at give god mening.

3. sekvens. Individuelt og gruppearbejde med fokus på anvendelse af Bourdieus kapitaler. Undersøg først jer selv ved at lave et personligt *kapital*skema. Tal dernæst med de andre gruppemedlemmer om, hvilke kapitaler som I mener, der er vigtige i det uddannelsesfelt, som I lige nu befinder jer i, men også hvilke kapitaler I mener vil være vigtige for jeres videre liv og karriere. I kan benytte jer af nedenstående skema.

	Økonomisk kapital	**Social kapital**	**Kulturel kapital**
Dine forældres kapitaler			
Dine egne kapitaler			
Hvilke kapitaler er der brug for i dette uddannelsesfelt, som vi er I lige nu?			
Hvad kan vi gøre for at øge mængden af den/de kapitaler, som er vigtige i dette uddannelsesfelt - og er det kun os selv, som kan løfte vores kapitaler, eller der også brug for hjælp fra andre til at løfte dem?			
Hvilke kapitaler er vigtige for mit videre liv og karriere?			

Lav en fælles opsamling på gruppearbejdet i klassen, hvor kapitalbegrebernes betydning forklares, og hvor begrebet habitus inddrages, som det kapitalerne skal påvirke, således at vi mennesker kan disponere vores handlinger korrekt i forhold til det felt (den sociale arena), som vi befinder os i.

4. sekvens. Hvis der er tid til det, så kunne en fjerde sekvens i dette modul være, at eleverne får udleveret en lille skriveopgave, hvor de kort noterer ned, hvilke forskellige uligheder de oplever i det samfund, de lever i, og hvordan de mener, at disse uligheder kan forklares med Bourdieus centrale begreber kapital, habitus og felt. Fx kunne en elev skrive, at han/hun har oplevet stor ulighed i den SFO, som personen tidligere gik i, hvilket bl.a. viste sig ved, at særligt ét barn ofte havde snavset tøj på og lugtede og ofte kom i konflikter med de andre børn og voksne i SFO'en. En anden kunne skrive om at have set en hjemløs osv. Pointen er, at eleverne forsøger at opstille en ulighed og dernæst

I løbet af modulet læses også afsnit 4.4 i Luk Samfundet Op! 4.udgave.

	forsøger at anvende Bourdieus begreber (også gerne Bernsteins) til at forklare uligheden.	
5	Fokus i dagens undervisning vil være på de fem centrale begreber: social ulighed, levevilkår, social stratifikation, social mobilitet og social arv. **1.sekvens:** Hvad mener du er udtryk for **social ulighed**? I denne sekvens præsenterer eleverne i par, hvad de har overvejet i forhold til, hvad de mener er udtryk for social ulighed (de har læst definitionen af Erik Jørgen Hansen). Eleverne må gerne benytte sig af noget af det, som de skrev i slutningen af forrige modul. Sekvensen slutter med en kort opsamling i klassen mellem lærer og elever, hvor Erik Jørgen Hansens definition af social ulighed skrives op på tavlen/white board osv., og enkelte af elevernes bud relateres til denne definition. (Der er udarbejdet en samlet PowerPoint til dette forløb, hvor definitionen af social ulighed er skrevet ind. PP´en findes på www.luksamfundetop.dk under temaet "Ulighed og fattigdom i Danmark"). **2. sekvens:** Fælles læsning i klassen af afsnit 4.5 og tekstboks 4.2 omhandlende **levevilkår** og **social stratifikation**. Eleverne tager noter til det, de læser - brug gerne hjælpeark 1, der er på hjemmesiden www.luksamfundetop.dk - Hvad handler begrebet *levevilkår* om? - Hvad handler begrebet *social stratifikation* om? - Hvilke *fem sociale klasser* har vi ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) i Danmark? - Hvad har AE lagt til grund for deres inddeling (den sociale stratificering) af de fem sociale klasser? - Se afslutningsvis instruktionsfilmen "Social stratifikationsanalyse". Filmen findes på www.luksamfundetop.dk Sekvensen afsluttes med opsamling, hvor fokus er rettet mod de to centrale begreber *levevilkår* og *social stratifikation* - samt en kort gennemgang af, hvad den sociale klasseanalyse viser, og hvorfor den viser det, den viser. **3. sekvens:** Fælles læsning af afsnit 4.6 omhandlende **social mobilitet** (generations- og karrieremobilitet) og **social arv** s.91-94 (til dér, hvor Bourdieu nævnes første gang på s.94). Eleverne inddeles i grupper og læser herefter siderne i bogen. Når de har læst, besvarer de nedenstående 5 spørgsmål. Fortsæt gerne med hjælpeark 1. - Hvad menes med begrebet *social mobilitet*? - Hvad er forskellen på henholdsvis *generations- og karrieremobilitet?* - Overvej om der er nogle af jer i gruppen eller i jeres familie, som er i gang med at ændre på jeres sociale position i samfundet (enten opad eller nedad). Skriv ned - og præsenter det gerne for resten af klassen. - Hvad menes med begrebet *social arv*, og hvad er forskellen på henholdsvis *positiv* og *negativ social arv*? - Hvad viser figur 4.8, og hvordan kan den sige os noget om social arv - men også om social ulighed? Hvorfor siger denne figur ikke direkte noget om økonomisk ulighed? Kunne den figur indirekte sige noget om økonomisk ulighed?	**Lektie:** Eleverne læser til dette modul tidl. professor og ulighedsforsker Erik Jørgen Hansens definition på **social ulighed** via dette link https://denstoredanske.lex.dk/social_ulighed Eleverne overvejer en ting, som de mener er et konkret udtryk for social ulighed. De skal notere det ned og medbringe det til dette modul. I modulet læses i fællesskab afsnit 4.5 og 4.6 i Luk Samfundet Op! 4.udgave omhandlende kvantitativ og kvalitativ metode. Denne fælles læsning om de to metoder understøtter spørgsmålene: "Hvordan vil du/I undersøge ulighed i Danmark?" og "Er der forskel på de måder, som I foreslår, at vi undersøger spørgsmålet om ulighed på?"

	Der foretages en grundig opsamling i klassen, hvor de forskellige grupper præsenterer deres svar for hinanden. Der må gerne bruges tid på, at grupperne forsøger at forklare deres overvejelser i forhold til, om de selv eller nogle i deres familier er eksempler på generations- eller karrieremobilitet. I opsamlingen må der også meget gerne bruges noget tid på gennemgang og diskussion af figur 4. vedr. betydningen af forældres uddannelsesbaggrund for børnenes uddannelsesvalg. **4. sekvens:** Hvis der er tid til det, så kan dette modul afsluttes med inddragelse af yderligere empiri, som ligger i forlængelse af figur 4.8. Det kunne være, at eleverne kort blev præsenteret for forældres uddannelsesbaggrund og børnenes karaktergennemsnit i uddannelsessystemet, som de kort analyserer og herefter forsøger at komme med forklaringer på. Nedenstående link til relevant tabel kan i den forbindelse anvendes (er også i Powerpointen til dette forløb) https://klassesamfund.dk/dataunivers/social-arv-og-skole-karakterer-ved-afgangsproeve Hvordan undersøger vi noget - metodekendskab. Hvordan vil du/I undersøge ulighed i Danmark? Er der forskel på de måder, som I foreslår, at vi undersøger spørgsmålet om ulighed på?	
6	Fokus i dagens modul vil være rettet mod empiriske data, som vi benytter os af til at finde ud af, hvordan det egentlig går med både den økonomiske og sociale ulighed. Kort sagt kigger vi i dette modul på, hvordan vi måler uligheden (introducerer til Gini-koefficienten via PowerPoint til forløbet). Vi vil særligt koncentrere os om en række relevante baggrundsvariable, som kan give os et bedre billede af både de økonomiske og sociale ulighedsmønstre, som findes i det danske samfund. **1. sekvens:** Undersøgelse af ulighed i uddannelse i Danmark. Fælles opsamling på det empiriske arbejde med ulighed i uddannelse. **2. sekvens:** Undersøgelse af ulighed i indkomster i Danmark og i Danmark sammenlignet med andre lande (på baggrund af Gini-koefficienten) . Fælles opsamling på det empiriske arbejde med ulighed i indkomster. **3. sekvens:** Undersøgelse af ulighed i sundhed i Danmark. I første omgang kigger eleverne på en række data vedr. ulighed i sundhed i Danmark, og afslutningsvis starter man på at se afsnit 1 i dokumentaren "Syg forskel", som handler om de store uligheder i sundhed, som man kan se mellem to bydele i Ålborg.	**Lektie:** Eleverne læser s. 94-95 i Luk Samfundet Op! 4.udgave.
7	Fokus for dagens modul er dels at genopfriske de forskellige uligheder (økonomiske såvel som sociale uligheder), som eleverne kom frem til i forrige modul. Derudover er det sigtet, at eleverne trænes i at stille spørgsmål til det, de ser og arbejder med (ulighed), og begynder at reflektere over, hvad der skal til for at ændre på den økonomiske og sociale ulighed i Danmark og på udviklingen i den relative fattigdom - hvis der skal ændres på det.	**Lektie:** Eleverne læser til dette modul s.96-99 (afsnit 4.7 om fattigdom i Danmark) i Luk Samfundet Op! 4.udgave og svarer på tjek-på-lektien spørgsmål.

<table>
<tr>
<td></td>
<td>

1. sekvens: Den sidste del af afsnit 1 i dokumentaren ”Syg forskel” ses færdig. Derefter går eleverne sammen i par, og her forsøger de at udarbejde/stille en række spørgsmål, som skal give et andet par mulighed for dels at forklare, hvad det er, der sker i dokumentaren, dels giver det andet par mulighed for at anvende Bourdieus centrale begreber om kapital, habitus og felt og Bernsteins begreber om udvidet og simpel sprogkode til at forklare de uligheder i sundhed, som vi ser på de borgere, der bor i Ålborg Øst, og dem der bor i Hasseris. Når spørgsmålene er udarbejdet, går to par sammen og besvarer hinandens spørgsmål.

2. sekvens: Fælles opsamling på parrenes arbejde.

- Hvert par udvælger et spørgsmål og fortæller om det til klassen. Det spørgsmål, som vælges, skal være et, som det andet par stillede dem, men som de synes var rigtig godt, fordi det gav dem mulighed for dels at fortælle noget om dokumentaren, dels gav mulighed for, at de kunne anvende deres faglige viden i form af begreber fra henholdsvis Bourdieus og/eller Bernsteins teorier.
- Læreren kan efterfølgende spørge alle elever, hvad der skal gøres for at ændre på de markante uligheder i sundhed imellem borgerne i Ålborg og mere generelt i Danmark.

3. sekvens: Gennemgang af *fattigdomsbegrebet* og udviklingen i fattigdom i Danmark med udgangspunkt i dagens tjek-på-lektien-spørgsmål.

- Hvad er Erik Jørgen Hansens definition på begrebet fattigdom?
- Hvad menes med *absolut fattigdom* og *relativ fattigdom*?
- Hvilke tre indikatorer på fattigdom har Danmarks Statistik udarbejdet?
- Hvorfor er den relative fattigdom steget i Danmark (se figur 4.11)?
- Hvad vil det sige at blive socialt marginaliseret?
- Hvad menes med en selvforstærkende devalueringsproces?
- Hvad menes med begrebet marginalisering?

</td>
<td>I modulet ses den sidste del af DR-dokumentaren afsnit 1 ”Syg Forskel”.</td>
</tr>
<tr>
<td>**8**</td>
<td>

Fokus i dette modul vil være på en undersøgelse af de *politisk-ideologiske holdninger* til ulighed og fattigdom i Danmark.

1. sekvens: Martin Ågerup **(**Cepos) artiklen og repetition af liberalismen.

2. sekvens: Karsten Hønge (SF) og repetition af socialismen.

3. sekvens. Gruppearbejde - eleverne ser de forskellige partifilm på www.luksamfundetop.dk og forsøger at klarlægge partiernes respektive holdninger til ulighed og fattigdom. Eleverne kan benytte sig af dette sammenligningsskema:

<table>
<tr>
<td></td>
<td>Holdninger til ulighed er udtryk for liberalisme fordi…</td>
<td>Holdninger til ulighed er udtryk for konservatisme fordi…</td>
<td>Holdninger til ulighed er udtryk for socialisme (eller socialdemokratisme) fordi…</td>
<td>Holdninger i videoen er udtryk for social liberalisme fordi…</td>
</tr>
</table>

</td>
<td>

Lektie:
Til dagens modul skal eleverne læse to artikler.

”Cepos: Problemet med fattigdom i Danmark er kraftigt overvurderet” af Cepos’ direktør Martin Ågerup, Altinget d.9.10.2019
https://www.altinget.dk/artikel/cepos-problemet-med-fattigdom-i-danmark-er-kraftigt-overvurderet

”Fattige skal ikke fordele fattigdom imellem sig” af Karsten Hønge i Frederiksbergliv d.9.6.2021
https://frederiksbergliv.dk/artikel/fattige-skal-ikke-fordele-fattigdom-imellem-sig

</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<td></td>
<td>
<table>
<tr><td>Alternativet</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Enhedslisten</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Dansk Folkeparti</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Socialdemokraterne</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Socialistisk Folkeparti (SF)</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Radikale Venstre</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Venstre</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Konservative</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Nye Borgerlige</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Liberal Alliance</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

4. sekvens. Hvordan placerer de politiske partier sig i forhold til spørgsmålet om ulighed? Kort lærerrepetition af fordelings- og værdipolitik (introduceret i grundforløbet). Dernæst arbejder grupperne kort med at placere partierne på den fordelingspolitiske akse og give begrundelser for placeringen.
</td>
<td>I løbet af timen vender vi tilbage til Luk Samfundet Op! 4 udgave, kapitel 5 omhandlende de politiske ideologier og fordelings- og værdipolitik.</td>
</tr>
<tr>
<td>9</td>
<td>Fokus er på partiernes adfærd i forhold til spørgsmålet om ulighed og fattigdom i Danmark.

1. sekvens. Fordelings- og værdipolitiske akser repeteres igen, mens Downs' og Molins modeller gennemgås grundigt.

2. sekvens. Gruppearbejde etappe 1: Eleverne diskuterer og placerer partierne på de to akser (fordelingspolitiske og værdipolitiske) i forhold til deres respektive syn på ulighed og fattigdom. Det er her en god idé at eleverne tegner akserne op selv og laver nogle "brikker" med partinavne, som de kan placere på deres fordelings- og værdipolitiske tegning. De skal argumentere over for hinanden, hvorfor de mener, at partier skal placeres som de skal.

3. Sekvens. Gruppearbejde etappe 2: Læs, analyser og anvend Molins og Downs' modeller på de to artikler:

"Der vil altid være ulighed, heldigvis"
https://www.altinget.dk/arbejdsmarked/artikel/la-der-vil-altid-vaere-ulighed-heldigvis

"Villadsen hæver trusselsniveauet"
https://www.dr.dk/nyheder/politik/villadsen-haever-trusselsniveauet-mod-regeringen-det-kan-ende-med-et-mistillidsvotum

4. sekvens: Opsamling i klassen - to forskellige grupper præsenterer deres placering af partierne på de to akser. To andre grupper præsenterer deres brug af Molins og Downs model på de to artikler.</td>
<td>Lektie.

Læs s.118-120 i Luk Samfundet Op! 4.udgave.

Læs artiklen "Der vil altid være ulighed, heldigvis".</td>
</tr>
<tr>
<td>10</td>
<td>Det grønne bord (prøveeksamen)
Alle elever har fået udleveret det samme eksamensspørgsmål (forefindes på bogens hjemmeside under dette tema), der knytter sig til temaet "Ulighed og fattigdom i Danmark".</td>
<td>Lektie: Eksamensspørgsmål hentet fra www.luksamfundetop.dk</td>
</tr>
</table>

	Eleverne inddeles nu i et passende antal grupper og får herefter 40 minutter til at forberede sig i dette eksamensspørgsmål. Efter forberedelsestiden bliver en gruppe peget ud til at deltage i ”prøveeksamen ved det grønne bord”. Gruppen og læreren placerer sig i midten af klasselokalet, og gruppen starter med at præsentere det, de har forberedt til de tre eksamensspørgsmål (redegørende, undersøgende og diskuterende). Når gruppen ved bordet har præsenteret, kan læreren spørge ud til de andre grupper, som sidder rundt om det grønne bord, om de har nogle tilføjelser til den præsentation, som de lige har hørt fra gruppen. Herefter igangsætter læreren en dialog med gruppens medlemmer, og igen vil det være sådan, at når gruppen, der eksamineres, ikke har mere at tilføje, så vil læreren spørge de øvrige grupper. På den måde fastholdes alles interesser på eksaminationen - fordi alle grupper kan komme i spil. Modulet afrundes med en fælles opsamling, hvor lærere og elever i fællesskab tydeliggør, hvordan de forskellige spørgsmål blev besvaret og ikke mindst, hvad de blev (hvilke faglige begreber og evt. teori) besvaret med. Desuden tydeliggøres det, hvad klassen kan blive bedre til i forhold til at indfri de faglige krav til dette tema ved eksamen - herunder hvordan læreren kan bidrage til denne styrkelse.	Eksamensspørgsmålet er placeret under det aktuelle tema om ”Ulighed og fattigdom i Danmark” på www.luksamfundet.op På grund af ophavsrettigheder er det nødvendigt, at man selv indhenter materialerne, som indgår i eksamensspørgsmålet. På eksamensspørgsmålet på hjemmesiden www.luksamfundetop.dk vil der naturligvis være korrekte referencer til de eksakte materialer, der skal indgå i spørgsmålet.

Hjælpeark 1: Begrebsforklaringer til **livsformsanalysen** - lav dine egne noter!

	Definition/forklaring på begrebet	**Overvej, hvornår og hvordan begrebet kan bruges**
Hvad bygger Højrups livsformsanalyse på?		
Hvad kendetegner lønmodtager-livsformen?		
Hvad kendetegner den selvstændige livsform?		
Hvad kendetegner karrierelivsformen?		
De tre livshistorier s. 80-81 i bogen	**Bestem livsformen**	**Forklar, hvorfor du/I mener, at det er denne livsform, som kommer til udtryk i livshistorien**
Søren Hansen		
Fatima Ceric		
Kirsten Sørensen		

Hjælpeark 2: Begrebsforklaringer til **livsstilsanalysen** - lav dine egne noter

Hvad menes med begrebet livsstil?	
Hvorfor er livsstil vigtigt i den tid (det senmoderne samfund), som vi lever i lige nu?	
Hvad bruger vi den såkaldte Minervamodel til?	
Hvad menes med segmentering?	
I minervamodellen finder vi segmenter som materialistiske, idealistiske, traditionelle og moderne - derudover er der også fire farve-grupperinger. Det er det rosa segment, det violette segment, det blå segment og det grønne segment. Hvordan skal vi forstå denne segmentering i modellen?	

Hjælpeark 3: Bourdieu og Bernstein

Pierre Bourdieu				
Social kapital	**Økonomisk kapital**	**Kulturel kapital**	**Habitus**	**Felt**

Basil Berstein				
Den udvidede sprogkode			**Den simple sprogkode**	

Hjælpeark 4: Begrebsforklaringer til **Levevilkår, social ulighed og fattigdom** - lav dine egne noter!

	Definition/forklaring på begrebet	Helt fint, hvis man ikke kan finde på noget - men så spørg og tal med læreren og de andre i klassen om deres bud på, hvordan det kan bruges.
Social ulighed		
Levevilkår		
Social stratifikation		
Fem sociale klasser fra AE	Inddeling af den danske befolkning i fem forskellige sociale klasser. Hver sociale klasse er bestemt ud fra deres - Indkomst - Uddannelsesniveau, og - Position på arbejdsmarkedet	Den sociale klasseanalyse bruges til at finde ud af ligheder og forskelle i befolkningens muligheder eller levevilkår - og den sociale klasseanalyse kan bl.a. vise os, hvilke forskelle der er, hvor store forskellene er osv. Denne viden kan vi igen bruge til at diskutere, om det skal være sådan, eller om vi skal ændre på forholdene.
Social mobilitet (både generations- og karrieremobilitet)		
Social arv (både positiv og negativ social arv)		